

## Dvestoletnica cerkve ob državni meji.

Letos se obhaja 200letnica, ko je bila velika cerkev pri Sv. Janezu Nepomučanu na Suhem vrhu pri Marenbergu pozidana in posvečena; božja pot se je začela prej, ko je leta 1729 premožni kmet Marko Gerold postavil na svojem posestvu na vrhu hriba kapelo za sto ljudi. Če se govori o Sv. Janezu, je treba misliti na tri kraje istega imena v tem okolišu: Sv. Janez pri Marenbergu, Št. Janž na Janževem ali Janževskem vrhu pri Ribnici, Št. Janž nad Dravčami pri Vuzenici. Slednji cerkvi imata za patrona sv. Janeza Krstnika. Uradno so ti kraji označeni: Sv. Janez I., II., III. Prvo mesto zavzema Sv. Janez I., in to je sv. Janeza Nepomučana največja cerkev v Sloveniji, ki stoji na lepem in prijaznem hribočku ob pobočju gore Radelj, kamor je od trga Marenberg vzhodno po lepi poti uro hoda. Letos dne 4. maja je minilo 200 let, ko je bila cerkev posvečena. Ta dan je leta 1735 prišel iz Št. Andraža v Labudski dolini na Koroškem, kjer je bil takrat sedež lavantinske škofije, škof Jožef I. Ožbalt grof plem. Attems in se je mudil tu dva dni: prvi dan je bilo posvečenje cerkve, drugi dan birma istotam. Birmancev je bilo 2777. Isto leto je prišlo okoli 20.000 romarjev skozi celo leto. Prostor, na katerem stoji cerkev, ni primeren in se je čuditi ljudem, ki pri vsej svoji navdušenosti niso izbrali lepšega mesta za tak veličastni tempelj. Da se je cerkev postavila, za to je imel največ zaslug marenberški samostan in je priorka (prednica) grofica Grotta darovala za veliki oltar lepo doprsko oljnato sliko sv. Janeza Nepomučana, pred katero podoba so se godili čudeži. Ta podoba visi sedaj na steni pred vhodom v zakristijo. Štajerski deželni konservatorij je pred svetovno vojno stavil kot pogoj velike denarne podpore za prenovitev cerkve (20.000 K, kar bi bilo

lanes nad 200.000 Din), da se mora podoba postaviti nazaj v veliki oltar. Ko je leta 1756 cerkev pogorela, so naročili v Celovcu štiri krasne zvonove, ki so jih pripeljali po Dravi; največji je imel premer 1 m 94 cm, in je bilo to zvonilo izmed najtežjih od Dravograda

do Maribora. Zvonikova streha ni primerna. Cerkev je zidana v baročnem slogu, je svetla, akustična (glas se dobro sliši), ima dolgost 40 m, tri ladje in dragoceno opravo, ki je večinoma darovana. Posebno lep je veliki oltar, posnetek marmorja, ki ga je leta 1901

## Tudi mamina svilena bluza --

Le zelo redkokdaj obleče mama svojo svileno blužo. Ta bluža je namreč zelo občutljiva, pa jo je treba varovati. To se vidi iz tega, kako previdno jo mama pere. Ona pere zdaj blužo — kakor tudi ostalo perilo — s Schichtovim Radionom. Blužo nekolikokrat pretiska v mrzli raztopini Schichtovega Radiona in že je zopet lepa in čista kakor prvi dan.

\* Kar je dobro za občutljivo svilo, velja seveda še v večji meri tudi za vse drugo perilo v gospodinjstvu in družini.



Domači izdelek



SCHICHTOV  
**RADION**  
pere vse higijenično čisto

R.J. 6-35

### Pekel v New Straitsville.

Pri New Straitsville v severoameriški državi Ohio razsaja podzemeljski ogenj že 50 let. Ogenj so zanetili stavkajoči rudarji, kateri so bili razljuteni radi prikrajševanja mezd. Po cinitvi strokovnjakov je uničil ta ogenj doslej premoga za 2 milijardi Din. — Nobeden ne more preokrovati, kedaj da bo ogenj prenehal. V tem slučaju ne gre samo za uničevanje podzemlja. Ogenj uničuje dele okolice zgoraj omenjenega mesta. Zivljenje v mestu samem je postalo neznosno. Kakor že omenjeno, so zanetili požar leta 1884 stavkajoči rudarji na ta način,

### Januš Golec:

## Propast in dvig.

Ljudska povest.

Dva orožnika sta stopila v hišo, kjer sta zadela na do joka presenečeno Veroniko ter sta ji napovedala brez nadaljnjih pojasnil aretacijo. Pozvala sta jo, naj jima sledi v klet. Nad deset žandarjev je pričelo hišno preiskavo in predvsem so povpraševali: »Kje je Grga Pasarič?«

Vsa pojasnila, da bi se bil odpeljal oni večer proti Zagrebu in da se ni več vrnil, so bila ničeva. Nad dve uri so ga iskali po celem imanju. Seveda zaman, ker ga pa sploh ni bilo v Stenjevcu.

Med natančno hišno preiskavo ter stikanjem za gospodarjem je bila posebna skupina žandarmerije zaposlena v kleti, kamor sta morala tudi Suškovič in Veronika. Hlapce ter razne težake so natirali h krampom, motikam in sekiram. Vkljenjeni Suškovič je kazal pot ekspediciji po prostorni kleti. Na treh od nje ga zaznamovanih mestih so pričeli kopati, ko so po-

18

prej prevalili težke sode na druge gantnarje, ali pa so jih postavili po koncu. Kopali so precej dolgo sesedlo ter steptano zemljo. Kar naenkrat sta odskočila kopača iz ene jame ter se prijela za nos. Po kleti se je razlezel neznosen smrad po gnilobi. Vse je vrelo ven pri durih, nikdo ni mogel prenesti v kleti vsled smradu ter strahu, na kaj za Boga milega so zadeli.

Žandarji niso mogli prisiliti nobenega Stenjevcana, da bi bil nadaljeval izkapanje. Prignali so slednjič od nekod pokopiča, ki je izkopal dva okostnjaka, tretjega ter na pol razpadlega trupla tudi on ni mogel radi smradu.

Žandarji, kateri so se bili razkropili po celu, so pritirali v verigah pred Pasaričev dom mnogo moških ter par žensk.

Žandarji so opravili na pol svoj posel. Bila je že na mestu tudi sodna komisija. Radovednežev se je bilo naklatilo v Stenjevec od vseh strani, da so jih komaj odganjali orožniki ter skrbeli za red. Mize so pripravili za sodnike ter zapisnikarje. Pred pričetkom prvega poročila o dejanskem stanu je oznanil preiskovalni sodnik z mogočno besedo, da so privreli na dan strašni zločini. Tega in tega dne se je oglasil pri

prenovil g. Ivan Cesar, akademični kipar v Mozirju. Nekdaj so se na tem hribu zgrinjali številni romarji, Slovenci iz Dravske doline in Nemci z onstran Radelja; posebno se je to godilo ob godu v cvetočem in milem mesecu maju, pa tudi sicer večkrat v letu. Cerkev je imela svoj denar in svoja posestva, med drugim vinograd v Koških pri Mariboru, danes last g. Scherbauma. Cesta, ki vodi od velike ceste do cerkve, je bila do konca svetovne vojne lepa, ker so jo vsako leto nekaj

popravljali in so po njej vozili kmetje le z lahkimi vozovi; danes pa so jo lesni trgovci, ki vozijo les z Radelja s težkimi vozovi poleti in pozimi, v lepem in slabem vremenu, zelo pokvarili, ne popravlja je pa takorekoč nihče. Je tudi to znamenje časa. V zadnjem času se je nekaj storilo glede prenovitve cerkve, ker so se v Ljubljani začeli zanimati za to obmejno zgodovinsko cerkev. Natančnejši popis s slikami se bo objavil v delu »Dravska dolina«.

sod Lrepila v težavah in trpljenju. Na mnogih krajih je tako, da katoliškemu fantu po več mesecev ni možno biti pri službi božji, ker ni cerkve in ne katoliškega duhovnika. Naj torej noben fant ne pusti doma rožnega venca in molitvenika, ki naj sta mu povsod verni spremljevalca. Ne plašite se morebitnih nasmeškov malopridnih tovarišev, ampak jim pokažite, da se slovenski fant tudi med tujci svoje vere ne sramuje! Ne dajte nase v tem oziru vplivati od drugih, ampak vi vplivajte s krščanskim življenjem na druge. Imejte vedno pred očmi to, da nosite odgovornost napram Bogu tudi v tujini! Žal, da so dostikrat drugoverci bolj ponosni na svojo vero, kakor pa mi katoličani.

Gojite tudi krasno slovensko pesem, katero tako radi vsi občudujejo. Če je mogoče, si ustvarite slovensko pevsko skupino. Opustite pa vsako nespodobno petje. Ravno lepa slovenska pesem bo vas največkrat lahko v duhu dvigala v lepo domačo vas.

Imejte tudi redno pisemsko zvezo z domom. Tega bodo veselili vaši domači posebno pa še vi sami.

Dragi fantje! Vedite, da bo vsak imel na vojaško službo najlepše spomine in sicer takrat, če bo znal sam pravilno veslati svoj čolnič življenja skozi valovje v tujini. Kraljica majnika naj vas spremlja na vseh vaših potih!

#### Fant, ki laži kot vojak.

Slovenski fant-rekrut! Poslavljaš se od svojih dragih. Kralj in domovina te kličeta, da odslužiš kaderski rok. Dobro se pripravi na odhod. Zaveden krščanski fant si, s seboj vzemi molitvenik in rožni venec. Pred odhodom si gotovo opravil dobro spoved. Med svetom za to ni povsod dovolj priložnosti. Nikakor pa ne pijančuj zadnje dni! Verjemi, da to ni olajšava, da bi lažje odšel. Le škodo boš imel od pijančevanja. Svetujem ti torej, tovariš: odhajaj s čistim srcem, mirno vestjo in mislijo

## DRUŠTVENE VESTI

### Fantom, ki grede k vojakom.

#### Fant iz Slovenskih goric.

Oj hišica očetova, Bog živi te! Zdaj se ločiti morava . . . Ta pesem se uresničuje na tistih fantih, ki zapuščajo svoje domove, ker jih kliče domovina, da v vojaški obleki zadostijo svoji dolžnosti napram naši skupni domovini. Vsak fant je vesel tega, Yseeno pa je težko slovo od doma, staršev, prijateljev in znancev.

Dragi fantje! Ponosni bodite, da ste sposobni služiti kot vojaki. Koliko je takih, ki bi radi bili na vašem mestu, pa jim kakšna bolezen ali pohabljenost tega ne dopušča. Za vaš odhod nekaj prijateljskih nasvetov. Ob taki priliki se mnogo naših fantov preveč prepusti vplivu alkohola. Kako žalostno je gledati fante, ki se prav surovo obnašajo in kričijo. Mnogi mislijo, da se s tem pred svetom strašno postavijo, pa se ne zavedajo, kako se pred ljudmi zmešijo, svojim domačim pa delajo žalost in sramoto. Posebej še vam polagam na srce, da se ogiblujete takih grdih razvad zlasti še takrat, ko se boste

peljali kam na jug naše države. Zavedajte se, fantje, da po vsakem posamezniku tujci ocenjujejo ves naš narod. Zato proč z ostudnim obnašanjem med potjo, saj ste sinovi vernih slovenskih mater, katere bi gotovo bridko jokale, ko bi videle, kako se njih sinovi obnašajo ob takih prilikah. Ne rečem, da so vsi naši fantje taki. Mnogo jih je, ki so ponos našega naroda ter delajo čast svojemu rodu. Žal pa je dosti tudi takih, ki delajo nečast sebi in drugim.

Ko pridete v kasarno, si poiščite odkritosrčnega prijatelja, s katerim bosta prenašala vse težave, ki jih prinaša življenje. Toda bodite previdni pri izbiri prijateljstva, ker mnogo jih je samo na videz dobrih, gledajo pa le na lastne koristi. Tu boste prišli skupaj s fanti več narodnosti; bodite z vsemi prijazni in pokažite vsem, da je slovenski fant veren, pošten, poslušen in značajan. Varujte se posebno onih grdih tujih psov in kletvi, katerih se žal naši fantje tako radi navzamejo. Ko greste od doma, napravite trden sklep, da se tudi ločete vrniči kot poštene fantje, katerih ni pokvarila tujina. V to svrhu naj se vsak varuje slabe tovarišije, katera mnogokrat fanta telesno in duševno upropasti.

Ostanite vedno verni! Ne pozabite Boga in molitve! V molitvi boste vedno našli ono moč, katera bo vas pov-

zagrebškem državnem pravdniku Josip Suškovič, oskrbnik pri Pasariču. Dal je na zapisnik izpoved, po kateri bi naj bila zakopana v Pasaričevi kleti tri moška trupla. Pred leti so izginili eden za drugim trije bogati trgovci z vinom. Odkop od Suškoviča označenih mest je dokazal, da gre istinito za izginule. Roka pravice je na Suškovičevo ovadbo zagrabila vse označene ter glavne krivce, izvzemši Pasariča, ki je bil dolga leta vodja obsirne tolovajske bande. Gre še za mnogo doslej nepojasnjenih umorov, ropov in tatvin, do katerih je predan z ovadbo Suškoviča ključ.

Po tem kratkem pojasnilu, katero je bilo namenjeno pomirjenju, so začeli narekovati opis, kaj je našla komisija in kdo mora v spremstvu orožnikov v zagrebske preiskovalne zapore.

Glede Veronike se je pričela že komisija, da je ne zadene nobena krivda, a vendar mora v Zagreb, da bo zadoščeno zakonskim predpisom.

En del orožnikov je odgnal zvezane proti Zagrebu. Veroniko so naložili v kočijo sodnikov in jo odpeljali prikrito radovednežem.

Precejšen oddelek žandarjev je nadaljeval po prebiti noči v Stenjevcu pot na vozu proti Kraljevcu,

kjer so napovedali aretacijo po pojasnitvi položaja staremu Katiču.

Iz Kraljevca je bilo obveščeno štajersko orožništvo, naj spremi na ta in ta kraj hrvaške tovariše. Gre za razkritje umora, ki je bil zagrešen pred leti na Bizeljskem.

Pri kraljevički ekspediciji je bil tudi Suškovič, katerega je prebadal stari Katič z očmi do vrhunca prikipele jeze in sovraštva.

Trpelo je precej časa, predno so se združili hrvaški ter štajerski orožniki in nadaljevali pot peš iz Kraljevca preko Sotle na Bizeljsko. Na štajerski strani so zavili v grabo ob potoku Dramlja in so se ustavili pred zapuščenim mlinom rajne Domitrovičeve Katre, v katerem je še vedno prebivala stara dekla Lenka s svojo sestro.

Vodo so čisto izpustili iz preperelega jeza. Na dnu jeza med jelševimi in vrbovimi koreninami sta bili zamotani na pol razpadli dolgi vreči. Pod zgornjo je bila še ena in pritrjena s trhlimi motvozi za zgornjo.

S koli so hoteli izmotati najdbo izza korenin, a ni šlo. Moralo je nekaj moških v blato jeza, kjer so se lotili z rokami dviganja vreč. Koj po prvih prijemih

da so užgali po rovih vozičke, na katerih je bilo v posodah olje. Tekom 24 ur se je polastil ogenj vseh rogov. Vsi dosedanji poskusi, da bi ogenj zadržali, so bili popolnoma zaman.

#### Največji podvodni predor.

Merseyski predor, ki veže pod reko istega imena angleški mesti Liverpool in Birkenhead in ki meri 3,55 km v dolžino, je največji predor te vrste na svetu. Obenem najdražji! Kakšnih 2000 delavcev ga je gradilo 9 let in to v najtežavnejših okoliščinah, saj so se borili neprestano z vdori vode in blata. V celoti so morali odpraviti preko 33 milj-